

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui John I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaiete pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

„Asta-i norocul nostru!”

„și arma noastră...”

și pe Român „tot nu-l ia dracu!”

Glasul unui Neamț din Bucovina despre crășme și Jidani.

Stăpânirile streine, cât au ținut pământ românesc în mâinile lor, se foloseau de ori-ce mijloace, cât de nelegiuite și fără Dzeu, ca să țină poporul românesc de pe acel pământ în prostie, în neputință de a se ridica la stări luminate, alăturarea de popoarele stăpânitoare. Un mijloc de acesta fără Dzeu, era și umplerea satelor cu crășme și așezarea în crășme a celor mai fără suflet dintre crășmari, a jidanilor.

O țară românească foarte bătută de nenoroc, a fost în privința asta Bucovina. — Bucovina e țară frumoasă și era pe vremuri, cât făcea parte din Moldova, un colț de raiu al Moldovei, încât și cântecele vorbind de ea îi zic:

„Dulce Bucovină
Veselă grădină...”

de aceea a lăcomit la ea Austria și și-a rupt-o din trupul Moldovei și și-a trimis rolurile de slujbași și căpătuși asupra ei. Iar aceia au dat drumul la puhoiuri de streini din jur: Ruși (Ruteni) și Jidani din Galizia și Polonia, — și-apoi las' de n'au umplut-o ca omidele pomii!..

Ca urmare a acestei năvale de streini, iaca ce cetim azi în gazeta „Deșteaptă-te Române” ce se tipărește în Cernăuți.

E o scrisoare primită dela un Neamț din Bucovina, care e scârbit grozav de ce vede că se face și cu Românii, dar și cu Nemții lor țărani. El scrie:

— „Vatra-Dornei, un orașel de cam 6 mii suflete, are 50 de concesii (de crășme), așa că la 120 suflete vine o crășmă! Pe strada Grănicerilor, într-o depărtare de numai 60 metri, se află nu mai puțin de 8 crășme! Dela fabrica de scânduri „Unirea” și până la gara Vatra-Dornei, nu sunt mai puțin ca 18 crășme. Aproape toate crășmele aceste sunt în mâinile jidanilor. Oare câte milioane de lei se duc an de an din sudoarea creștinilor în mâna jidovului? Creștinii umblă rupți și flămânzi, copiii bețivilor se nasc proști și slăbănogi. Lilele jidănești umblă îmbrăcate în postav și mătasă, în cojoace de vulpe și jder bine învălțte...
„Dăunăzi mergând eu (Neamțul)

cu un jidov pe drum, am întâlnit un român beat. Atunci am zis: Vai de capul omului, care se îmbată așa! Jidovul (crezând că Neamțul se bucură și el de căderea Românilui) îmi zise: „Ei! lasă să se îmbete, asta-i norocul nostru, ba chiar și arma noastră! Unde am fi noi dacă n'ar bea românii așa? Cât agonisește românul, tot bea, și tot nu-l ia dracu”.

„O bucată bună de noapte n'am putut dormi, gândind, câtă vreme pierd și românii și nemții prin crășme, câte milioane se duc pe an în buzunarul jidanului, cari bani nu-i mai vede creștinul!

„Primarul nostru, d. Forfotă, a luat măsuri aspre și acuma sunt, mulțumită lui Dumnezeu, Dumineca și în sărbătorile românești, închise toate crășmele. Ar trebui închise și la sărbătorile nemțești!

„Dacă voim să scăpăm de jidani, trebuie să căutăm mai întâi de toate să răsipim crășmele. Trebuie să stăruim cu toată puterea, ca să facem în România o lege ca în America, anume, ca negoțul cu otrava alcoolului, să fie oprit. Abia atunci vom folosi noi milioanele și miliardele, care astăzi le dăm pe otravă, pentru binele sărăcimei noastre, pentru scopuri cu adevărat bune.

Vatra-Dornei, 19 Martie 1923.

Albert Medek, gospodar (țăran).

Auziși Române, din gura acestui gospodar Neamț, ce îți dorește fie jidanul, ca răsplată că îi bei vinarsul? Ca „să te ia dracu”, și e mirat că, după ce atâta bei, cât el îți dă, încă tot nu te ia dracu, — ceea-ce el și-ar dori din inimă.

Poftiți dară, mai departe la crășmele lor... Poftiți!

Un răsunset la
Apelul A. S. R. Principesei Elena:
„Pentru salvarea copiilor”.

Ca o urmare firească, Reuniunea femeilor române din Sibiu, însuflețită de Apelul A. S. R. Principesei Elena, moștenitoarea Tronului României, își ține de cea mai sfântă datorie a să, să se alătore și ea, pe lângă toți aceia cari înțeleg marea trebuință a acestei porniri venită dela iubita Domnișă, de a se strânge fonduri pe sama unui mare spital „Pentru căutarea și vindecarea copiilor”.

Spre acest scop, Reuniunea noastră, a și deschis o listă de subscripție, a căreui încheere se va a-răta.

Se știe, cât de înspăimântătoare este mortalitatea copiilor — viitorul neamului — în întreaga țară, și că cea mai însemnată parte din ei, se prăpădesc din lipsă de îngrijire cuminte.

Drept aceea, Reuniunea noastră apellază la toate acele persoane bine simțitoare, cari înțeleg această primejdie și lipsa unui asemenea spital, și le roagă să stea în ajutorul acestei porniri, adunând mult-puțin, cât vor putea, și trimițând apoi sumele incassate, cu listele și numele dăruitorilor, subscrisei prezidente, pentru ca împreună să se poată adăuga, ca un prinos osebit din Ardeal, la marele fond, care va fi de lipsă pentru ridicarea și înzestrarea acestui așezământ de bine.

Toate listele cu sumele trimise se vor publica în ziarele noastre din feluritele orașe.

Sibiu, la 5 Aprilie 1923.

Catinca A. Bârseanu,
prezidentă.

Din viața Partidelor.

Partidul Național, unit cu cel țărănesc, duc în București lupte strașnice pentru răsturnarea guvernului. Și Dumineca trecută au avut o adunare mare în sala dela „Dacia”, la care s'au ținut de frunțașii naționali și țărăniști vorbiri aprinse, iar după adunare lumea a pornit în valuri mari spre Calea Victoriei, cu dorința de a demonstra în fața Palatului Regal, cerând înlăturarea guvernului Brătianu. Guvernul a scos însă armată multă în cale, care a oprit pe demonstranți a înaintă din piața Teatrului mai departe spre Palat.

Opoziția unită spune că nu-și dă pace și nu înceată cu ținerea adunărilor și protestării, până nu pleacă acest guvern.

— „Partidul Poporului” (a generalului Averescu) crede, că răsturnarea guvernului îi va fi lui de folos, că el ar urmă să-l înlocuiască, — și de aceea credincioșii acestui partid țin sfaturi în felurite orașe, — de curând au ținut și în Deva, pentru județul Hunedoarei, — cercând să-și strângă rândurile.

— Ziarul „Timpul” al lui Marghiloman, ține a ști, că dl Brătianu

ar fi trimis soli, cari să pipăe puțin pe frunțașii Partidului Național, să vadă nu s'ar putea stă de vorbă cu ei pentru o împăcare a acestor sfășieri prea inverșunate. Ci-că ar fi gata a face loc, la ocărnuire, Partidului Național, — dar cei pe cari solii liberali i-au pipăit așa mai pe departe, au respins ori-ce gând de a mai stă de vorbă cu stăpânirea aceasta.

— Din alte părți se cere chemarea dlui N. Iorga, ca să formeze un guvern de împăcare și limpezire a acestor stări prea tulburate politice din țară.

Deschiderea Universităților.

— S'a încercat și n'a mers prea neted — Deschiderea celei din Iași, amânată —

Luni în săptămâna de față, s'a făcut deschiderea de nou a Universităților din Țară, după hotărârea guvernului, și iacă cum a mers aceasta:

Întâi Președinții Societăților studențești, cu solii studențimii din celelalte orașe, sfātuindu-se Duminecă (în 15 April) au vestit hotărârea lor dela București așa:

Nu reintră la cursuri (lecții) până nu se limpezește soartea colegilor (soților) lor închiși la Văcărești. — Despre intrare ori neintrare la lecții, vor hotări adunărilor studențești ținute pe facultăți (după ramurile de științe, adică studenții dela drept ei de ei, cei de la medicină ei de ei, și altele), în zilele de 16, 17, 18 April. — Până la aceste hotărâri, studenții să se ferească de ori-ce încercări nouă cu jidanii, căci acestea nu le fac bine.

Numai cu 10 Evrei...

Profesorul de științele Matematice (a socotelilor) G. Nichifor dela Univ. din București și-a ținut lecția având în fața sa numai 10 studenți evrei. Studenții creștini n'au intrat (așteptând hotărârea sfatului studențesc.

Jidanul înarmat.

Studentul Marinescu dela științe, a dus naînța Rectorului (Directorului) Universității pe un jidan, Rosenzweig, care avea în buzunar o bucată de fer, numită „Apărător al vieții”. Întrebat de Rector, că de ce a venit înarmat cu acel fer la curs, la lecție, evreul nu s'a încercat, ci iute a mințit una și bună, că el are sara de dat lecții în oraș, mergând târzior acasă, și pentru ca pe uliți

noaptea să nu i-se întâmple să sară la el v'un om rău, poartă așa un fer la sine... Dar nu s'a gândit să-l folosească împotriva colegilor săi studenți creștini... (Așa-ți ajute Jehovah, precum spui tu de drept, jupune!). Rectorul i-a confiscat (i-a luat) ferul, și carnetul de student, și l'a dat pe mâna deregătorilor în drept spre cercetare.

La drept și științe

profesorii Stoicescu și Stătescu au ținut lecții având în față numai studenți evrei și studenți.

La Medicină

Studenții români s'au adunat și au hotărât să nu refreze alătura de Evrei.

— La Iași s'a amânat redeschiderea până în 23 April.

— La Cluj în ziua deschiderii a fost liniște. Studenții așteptau hotărârile dela București.

La sfârșitul săptămânii trecute înse, a avut loc în Cluj o întâmplare urită: Câțva studenți ajungând, noaptea pe la 12, la ceva ceartă cu niște potrivnici ai lor în cafeneaua „Europa“, poliștii au sărit ca niște sălbatici asupra studenților, scoțind baionetele și lovind până la sânge pe unii din ei! Un cetățean ce a întrevit și a protestat împotriva acestei purtări proaste a polișiei, a fost și el îndată bătut rău de poliștii.

S'a cerut aspră pedepsire a poliștilor uitați de sine, căroră nici o lege nu le dă drept a folosi arma fără nici o treabă și chiar a aresta după bunul lor plac, pe cetățeni prin cafenele, pentru schimburi de vorbe între ei!

Prost își înțeleg poliștii din Cluj chemarea lor!

— Din București se vestește, că studenții au reîntrat la lecții.

Serisori.

Porniri sănătoase la sate.

— Un sat se ridică mult prin munca dascălului său —

Fericit e satul în fruntea căruia stă un dascăl vrednic! Cu ce drag privesc bătrânii la copiii ce trec pe ulițe, dând binețe din depărtare. Parcă le râde inima privind la ei.

— Zi cu zi, dascălii satelor depărtază întunerecul ce-acopere neamul nostru, făcând lumină — lumina cea mai curată, adică lumină în suflete viitorilor cetățeni. Lucrul acesta vrednic de laudă îl putem vedea prin satele noastre din munți, cari până acum au trăit cu totul în uitare. Învățătorii le trezesc la o nouă viață, pe care atât de mult o așteaptă Românul.

În comuna Grohot din Zărand, învățătorul Anastasie Roman a aranjat a două zi de sf. Paști o frumoasă producție cu tinerimea din sat. A venit întreg satul la sărbare — cu copii și bătrâni cu tot, mânași și de dragoste cea mare ce-o poartă dascălului lor, și de dorul de-a vedea lucruri, de cari în trecut nu le-a fost dat să vadă. De-asupra lor fâlfâia în vânt mândrul tricolor,

și sărbarea avea ceva măreț în ea, căci se petrecea afară în fața școlii din sat, sub ceriul liber, albastru, ca frumoasa fâșie din tricolor.

Producția a plăcut mult și poporul s'a depărtat fericit de cele ce le-a văzut și le-a auzit. Lucruri de-acestea duc spre întărirea neamului.

Soarele luminării tot mai mult își lasă asupra poporului nostru razele sale binefăcătoare, unde dascălii satelor țin calea cea bună.

Laudă învățătorului din Grohot și tinerilor cari l-au ajutat la munca aceasta atât de curată și folositoare.

Un privitor.

— Din Bodești. —

Onorată Redacțiune! În comuna Bodești (plasa Șebîș, jud. Arad) — s'a aranjat a două zi de Paști o sărbare școlară cu concert și teatru urmat de joc.

Sărbarea a fost deschisă cu vorbirea dlui preot A. Giurgiu, apoi corul de adulți și școlari, a cântat: „Cristos a înviat“ și „Imnul regal“. S'a jucat apoi feeria „Noaptea Invierii“ de Cornelia Boșcalu ca „Domniță“, eleva Nița Tomuța ca „Maria Magdalena“, iar ca oștași căzuți în războiul pentru întregirea neamului 8 tineri buni din comună. Feeria e în versuri de Volbură-Polană, și a plăcut mult. Ea închipue pe Regina, intrând noaptea într'un cimitir cu opt morminte, a eroilor căzuți în lupte. Ea spune vorbe duloase la mormintele lor și lipște câte-o lumină aprinsă de crucea fiecăruia. Apoi îngenunchiă și rostește o rugăciune pentru eroii căzuți. Se aude din mormânt vocea unui caporal care se miră cum Ea, Domniță, și-a părăsit odihna palatului și cercetează cimitirile, cum mâinile ei gingașe prind bulgării de țărână... Și așa mai departe, o vedere mișcătoare, care arată inima bunei Reginei, care și în noaptea Invierii se gândește la cei căzuți pentru patrie și-i cercetează... Predarea a fost foarte reușită. S'a cântat apoi „Arcașul“; s'a predat „Țiganul la vânat“ care a făcut mult haz. — Încă câteva cântece și declamări.

De încheiere a vorbit învățătorul Nicolae Roșcaiu, arătând datorința ce o are fiecare român de a se lumina cât mai mult, pentru-că numai așa va putea ajunge la întărirea statului român.

A urmat joc până în zori.

Reușita a fost mare. Încăperile magazinului fondului de bucăte au fost tixite de public, care și-a arătat mulțumirea prin aplauze. Reușita materială încă a fost bună. S'au adunat 2430 Lei. S'au cheltuit 1510 Lei, au rămas venit curat 920 Lei, din care 690 Lei sau trecut în fondul pentru renovarea bisericii și 230 Lei în fondul școlar. Învățătorul Ioan Iancin din Almaș, împiedecat a lua parte a trimes 20 Lei, pentru care dar i-e aduce mulțumită.

Vestitor.

Serata studenților a doua zi de Paști la Orăștie

Luni în 9 Aprilie seara, a avut loc în sala hotelului „Central“ din Orăștie serata dansantă aranjată de studențimea noastră universitară de aici. Într'un cerc prietenesc și în-suflețit, am avut nou prilej a ne bucura de venirea în atingere cu tinerimea noastră dela înaltele școli. Serata a fost plăcută și bine reușită, și i-a arătat pe studenți plini de zel și însuflețire pentru viața socială românească.

Din acest prilej, tinerii universitari nu au uitat a împreuna cu petrecerea și propaganda națională pentru care ei atâta se zbat de luni de zile. — Și-au plinit aci și în privința asta chemarea, împărțind o foarte prețioasă broșură de propagandă și deșteptare națională: „Situația Demografică a României“ de Em. D. Vasiliu, adv. și ziarist distins din Cluj, pe care cetindu-o, multora li-se vor deschide alte vederi, mult mai temeinice și luminoase, asupra marelui întrebări ce ne înfrigurează: primejdia jidovească! Vom da și noi spicuri în foarte interesanta broșură. Tot atunci, de-odată cu vânzarea biletelor de intrare, s'au împărțit și Cărți Postale de propagandă studențești. Carta, artistic lucrată în 5 culori, închipue pe un student care, ținând în mâni steagul tricolor în luptă, a căzut în genunchi răpus de dușmani și având pe frunte crucea zgăriată cu cuțitul urei lui Iuda, sângerând. El ține însă cu tărie de steag, în vreme-ce cu multe ghiare de evrei își înfig unghiile în pânzele tricolore, ca să le sfășie!.. Sub chip e tipărit strigătul: „Români! Ajutor!“ Iar pe fața dinainte, alături de locul pentru adresă, sunt tipărite cuvinte cari spun adevăruri mari, ca acestea:

„Frați Români! Avem 1 jidan la 7 români. Presa, negoșul, meseriile și industria sunt în mâna lor. Le mai trebuie cultura înaltă, ca să poată stăpâni și politicește țara noastră. Asta nu trebuie să se întâmple! Ne-am hotărât să ne mântuim țara. Ajutați-ne!

Studentimea Română.

Publicăm mai jos darea de seamă a comitetului aranjator:

„Suprasolviri: Ion I. Vulcu 240 Lei; — D-nii Dr. R. Dobo, Dr. A. Vlad, Dr. A. Deac, I. Săcărea, G. Stărc, câte 100 Lei; — Simion Damian 90 Lei; — Dr. E. Papiu și Dr. V. Pop 60 Lei; — A. Balomiri 50 Lei; V. Necșă, I. Moșă, Ar. Demian, câte 40 Lei; — A. Bologa, Locot. A. Barbu, A. Basarab, M. Balomiri, câte 20 Lei; — N. N. 10, și 5 Lei. Total Lei 1215. — În contul acestei sume, s'au distribuit donatorilor, în valoare de 148 Lei broșuri și ilustrate studențești de propagandă.

De-asemena s'au mai încasat

câte 100 Lei pentru fondul studențesc de propagandă (în contra-țoare de broșuri și ilustrate) de Dnii Dr. I. Mișu, Simion Damian, Valer Herlea și Constantin Olăreanu.

Comitetul mai aduce mulțumirilor celor ce au binevoit a contribui pentru bufetul aranjat și doamnelor cari au binevoit a-l servi“.

Nemulțumiri cu împărțirea pământului

— Din Curtici —

Din o scrisoare mai lungă primită din comuna Curtici (j. Arad) cele de mai jos:

Die Redactor! Judecăm după felul cum se dau în arândă forțată moșiile cari, în temeiul Legei agrare, au să cadă sub împărțire — în comuna noastră se vor face mari nedreptăți și se vor ridica mari nemulțumiri.

Au în hotarul nostru moșii marilor: Groful Almásy 3579 jugăre catastrale; Dr. Purglyi 2494 jug. (cu cele dela Urban P. și Urban I.); Mocșoș 2312 jug., Modocsányi 492 jug., văduva Fribaisz 283 jug., Dr. Tancsaly 268 jug., Tancsaly Albe 175 jug., Andaházy Géza 204 jug. și vre-o 3 proprietari români câte 100—170 jugăre, iar alții sub o sută.

De tot ar cădea sub împărțire 10.724 jugăre catastrale.

Până la împărțire, ca un semn că în ce fel vor fi împărțite aceste moșii, ele se dau în arândă forțată — deprinzând, oarecum, pe proprietari cu gândul, că acel pământ le scapă, ca mâne, de din mâni.

Dar comisia județeană abia dat comunei noastre în arândă pe anii trecuți: 5612 jugăre., — și așa dă și în anul de față, ori mai puțin!, ca un semn prevestitor că tot atât va da și la răscumărarea cea de tot!

Și sunt în comună îndreptățiți și primii pământ 1870 de in Legea și Instrucțiile (Indrumări de împărțire) spun, că acolo undă este pământ destul, lotul (porția) poate fi de 7—8—10 jugăre., ba și mai mare, căci în vechiul regat se dau atâtea hectare (și hectarul are aproape 2 jugăre). La noi însă s'au făcut loturi (porții) de arendă forțată, ca tip cum se va face împărțirea, de 3, de 2, și și de jugăr abia.

Noi așa știm, că reforma agrară au înfăptuit-o conducătorii țării pentru ca prin ea să fie răsplătiți pentru vrednicia lor, țărani plugari cari și-au făcut cu bine dator pentru țară, pentru neam. Și au fost anume înlăturați cei ce au luat parte la răsturnarea a bunei război bolșevice. La noi în Curtici, dăruț, sunt împărțâși mulți de care erau bolșevici, și sunt înlăturați destui de cei ce au fost cu tot vrednicii!.. Căci avem nenorociri de a avea trimiși ca „delegați“ (soli, aleși) în Comisia de împărțire

doi delegați, cari numai simțământ de dreptate și de curățenie națională, nu au!

Unul din ei, George Brădean, a dus, în zilele lui Bela Kuhn, rolul de Comisar bolșevic în Curtici, fiind un strașnic terorist (băgător în toate spaimele) pentru consătenii săi români. — Al doile, Moise Bulboacă, în vremea războiului, a fost trimis de pe frontul unguresc acasă, ca să fie mare popoveditor în folosul ungarilor; ungurii l'au pus ajutor de primar și era un adevărat satrap și batjocuritor al poporului, al văduvelor de război și a sărăcimeii, și multe-multe se vorbeau și se vorbeau despre el. Acum, prin apucăturile lui, a ajuns „delegat“ (ales) în treaba împărțirii pământului, alături de cealaltă bunătațe de om. Și se dovedesc și azi aceea ce erau mai înainte: oameni fără un pic de inimă pentru popor, pentru sărăcime! Comisia județeană, după cine să se iee la împărțire, dacă nu după sfatul delegaților? Iar mândri noștri delegați, fac pe pretini și rude de-ale lor, să capete 5-6 jugăre, pe cei cu cari n'au pretenție ori dragoste, câte 2 jug. deși li-s'ar cădea mai mult, iar pe unii îi lasă la 1 jugăr...

Dovadă? Văduva de războiu alui Petru Muntean, de care știm noi de ce nu-i place delegatului Moise Bulboacă, și care a căpătat pământ mult mai puțin decât i-se cădea. Comisia județeană a hotărât să iee arândă 58 Lei de jugăr, de ce? Iar delegații noștri iau 60 Lei. De ce?

După Lege, în comuna noastră au drept a primi pământ 1870 de plugari. Comisia, la propunerea dragilor noștri delegați, a respins de pe 813 inși! Se poate asta?

Loturile mici, jumătate din plugari respinși. De ce? Doar pentru aceea, ca groșlor să le rămână puțin neatinse aproape jumătate din moștile lor, ca ne-mai fiind cui da epăpământ?

În lată, domnilor din Comisia județeană și ceialalți în drept, cum unclă o lege, care ar trebui să ducă ordinea mai mare mulțumire în popor, ba să face izvor de adânci și grele mulțumiri, cari nu vor fi uitate și curând și a căror urmări pot fi văzute în vreme și le îndreptați!

Pavel Șiclovian
Moise Mihu.

**Să trăești, dragă
jupâne Löwinger!**

Medieșul-auriu, e o comună uitate, aproape de orașul Sătmăr, având aproape 4000 locuitori, între cari trei din patru părți sunt români, — ceialalți unguri, ovrele și ruteni.

În această comună locuiește un istoric, cu numele Martin Löwinger, la care trebuie că mulți români îl trec peste prag și-și varsă gândurile în punga lui.

Și se vede că jupânul vinde și gazete și numărării țărani ce-l caută, i-au cerut să aducă, spre vânzare, și foaia populară „Libertatea“ dela Orăștie, pe care ei o înțeleg bine și o poftesc.

Și ne-am trezit mai acum 2 luni, cu o scrisoare dela d-sa, prin care ne cere să-i trimitem câte 10-12 foi spre vânzare.

I-am trimis mai puține până vom vedea cum l-se cer, cum trec. Le-a primit și toate îi treceau. Românii le cumpărau pe toate, lăsând jupânului câștig și dela foile noastre, din fiecare Leu 20 bani.

Și se bucura jupânul de câștig, dar nu se bucura de foi, că aceste foi sunt cu gârbaciul național în mână și zbiciuiesc relele ce vin pe capul neamului nostru prin jidanii. Și zilele astea ne trezirăm cu o scrisoare dela jupân Löwinger în care ne spun:

Medieșul-aurit, 15 April 1923.

Dle Redactor! Din cauza că foile D-voastre sunt foarte antisemitice (contrare jidanilor) nu poftesc mai mult dintre însele... Prețul celor trimise până acuma, îl trimet prin postă. Martin Löwinger.

Vezi, dragă cetitor român, acesta e un om! E un bărbat vrednic de toată stima neamului său, ba și de stima noastră, a celor de alt neam!

Acest Evreu, crescut de mic în dragostea cea mare pentru neamul său, să ia de pept cu ori-și-cine, care se atinge de acel neam al său, și nu-i pasă că el și cu toți jidanii din Medieșul auriu (pe care el îl vede și-i zice „aurit“, căci l'au aurit Românii!) abia sunt a 10 a a 20^a parte, ori nici atâtă, în cea comună, nu-i pasă că trăește în o mare de Români, el ia de ceafă și azvârle pe ușă afară o foaie românească, care îndrăznește a grăi verde despre răutatea și hiclenia neamului său jidovesc!

În multe privințe jidanii ar putea să ne slujească de model (muștră), — și în aceasta, în ținerea la neamul lor și în luptă mută, dar dirză și neînduplecată împotriva celor ce nu se pleacă vicleniei și duhului lor înșelător, — ne pot sluji ca pildă mai mult ca în toate!

O, câte ați putea învăța voi Români, dela Martin Löwinger din Medieșul pe care l'ați aurit... Noi de-am avea fotografia lui, i-am pune chipul în foaie, ca pe al unuia bărbat din cei mai de frunte ai lui Izrael.

Iar voi, Românii din Medieș, cărați mai departe aurul vostru în prăvălia lui Löwinger, spre a i-o „auri“ și mai mult...

NOUȚĂȚI

Oaspe înalt, oaspe iubit a avut de curând Bucureștii: Generalismul francez care a avut comanda cea mai înaltă a trupelor și franceze și engleze și americane și italiene, în lunile din urmă ale războiului, și sub a cărui comandă s'a dat lovitură hotărâtoare Germanilor, — mareșalul French, trecând spre Constantinopol, s'a oprit câteva zile la București. El a fost primit cu mare cinste și gingașă luare aminte, de capitala română.

Invitare. Școala primară de stat pentru fete din Orăștie, invită cu toată onoarea la Producțiunea școlară, ce se va arangea Duminică în 22 Aprilie 1923 în sala de teatru a Hot. „Central“ la ora 6 d. m. Rugăm sprijinul tuturor binevoitorilor școlii noastre.

Diracțiunea.

Abonații pe 3 luni, adevăca acei cari au trimis plata pentru foi numai pe pătratul întâi al anului, — sunt rugați a trimite plata mai departe, căci altfel numai numărul acesta și cel viitor îl mai primesc, apoi li se oprește mersul foii. Zilele grele de scumpete a toate, nu ne dau putință a trimite foile pe așteptare.

Oaspeți drăguți a avut de Paști Clujul: Elevii clasei a 7-a și a 8-a a Liceului „Național“ din Iași, conduși de câțiva domni profesori ai lor, au venit de sărbători să vadă Clujul, orașul conducător al Ardealului. Veneau din un drum lung de cercetare, după-ce văzuseră în Bucovina Cernăuții, Putna, Vatra-Dornii, iar în Ardeal: Bistrița, Baia Mare și Oradea Mare. Au cercetat tot ce are Clujul vrednic de văzut. Și-au urmat apoi drumul mai departe până la Dumineca Tomii, tot cercetând locuri de frunte din părțile noastre, — pentru a ne cunoaște țara și oamenii. Sunt astfel de excursiuni (călătorii de învățatură) foarte folositoare. Peste tot locul drăguții oaspeți au fost primiți cu multă bucurie și căldură.

Român de 110 ani, — trăește încă în București. E surugiul (cărușul) Ion Dinca, care a slujit ca căruș (surugi) în vremea lui Tudor Vladimirescu la 1821, când Moldova și Muntenia erau țărișoare deosebite cu 2 Domni, apoi sub Voevozii George Bibescu și Barbu Știrbel, a acelor țări, fiind surugiul la Curțile lor, și sub întâiul Domnitor al Țărilor unite. Alexandru Cuza, fiind surugiul la Curtea lui; a trăit sub întâiul Rege al României Carol, a ajuns să vadă și Domnia celui dintâi Rege al tuturor Românilor, Ferdinand I. A implinit vârsta de 110 ani și trăește, tot alb și slăbit de greul atâtor ani, în strada Matei Voevod, Nr. 107. în o casuță din fundul Curții.

Anuarul Școlii Normale de băeți (preparadie de învățători) din Deva, întocmit de dl Director Constantin Sporea, a ieșit de sub tipar în tipografia „Libertatea“ din Orăștie, — tot așa de frumos ca înfățișare din afară, atrăgător drăguț, ca Anuarul Liceului Vlaicu de aici. Cuprinsul lui ne arată frumosul spor ce se face la această școală pregătitoare de învățători, spor ce face cinste Directorului și profesorilor plini de zel.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultați în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-nușora prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără dureri. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (729) 10-18

Semnul Partidului Național. Se știe că în vechiul Regat, alegerile se fac pe liste de deputați pentru tot județul. Pentru-ca și cei ce nu știu carte, să cunoască care listă e a lor și pe aceea să apese sigilul cu vorba „Votat“, se pune în capul fiecărei listă un semn al partidului. Țărăniștii au o secere, socialiștii un ciocan, liberalii o cruce plină, Marghilomaniștii un cerc gol. Acum membri Partidului Național înscriși în vechiul Regat, cer un semn al Partidului Național, care să fie de cu vreme vestit și cunoscut de popor. Comitetul partidului acum chibzuește, că ce semn să aleagă ca semn al partidului. Îl vom vesti și arăta și noi, îndată ce va fi stabilit.

— De acum pân' la Anul-Nou viitor, foile noastre se dau cu 42 Lei.

Pentru ajutorarea tinerimei la școli, se fac făgăduințe și de către oameni singuratici cu dare de mână. Așa de pildă, „Viața Studentească“ spune, că și dl Marghiloman a promis (făgăduit) un sprijin însemnat pentru „Restaurantul studentesc“ din Chișinău (Basarabia). Mișcarea studentească a mai trezit din nepăsarea lor și pe guvern și pe alți bogătași, cari mult ar putea, dacă ar vrea.

Târgu-Murăș e un oraș foarte ungueresc în inima Ardealului. E și oraș frumos și are și ținut în bună parte ungueresc, — așa că Ungurii de aci se credeau, și se mai cred, „tari“ și „la ei acasă“... De aceea, a începe românizarea acestui oraș, a fost un lucru mai greu ca românizarea Clujului bunăoară. Aci s'a întâmplat că, dând primăria (care e românească, primarul fiind numit, nu ales), loc pentru o biserică românească mai măreață, potrivită vremilor de azi, — ungrii au protestat (au ridicat glas potrivnic) că li-se batjocorește piața prin zidirea bisericii românești acolo. Au trebuit primari cu mână tare, ca să mai moaie cerbicea nemeșască din acest târg.

Totuși, viața românească începe a se întări și aci și a da semne de sine. O dovadă de acest fel s'a văzut de curând, când (la 30 Martie) o trupă aleasă de teatraliști români din Cluj, mergând la Târgu-Murăș, a jucat acolo o foarte plăcută piesă teatrală „Cinematograful“, dând prilej Românilor a se desfăta și aci, în acest oraș atât de strein și de trufaș maghiar, în privirea unui joc teatral românesc, foarte bun.

Durere, ci-că „politică“, drăguța de „politică de partid“, a sfâșiat așa de tare pe Românii noștri chiar și aci, unde ar trebui să țină la olaltă ca fierul, încât dacă teatrul a fost invitat ori primit de oameni dintr'un partid, cei din celalalt (ori celelalte) nu se duc la teatru, ca să nu fie silți a se vedea Român cu Român, dacă-s de altă culoare politică!

— Ce păcat și ce prostie!

UZINELE DE FER ȘI DOMENIILE DIN REȘIȚA SOCIETATE ANONIMĂ.

Publicațiune.

În vederea prezchimbării la purtător, în acțiuni nominative, prezchimbare prescrisă de noile statute votate de adunarea generală extraordinară din 8 Februarie 1923 și potrivit Jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 593 din 27 Martie 1923 publicat în Monitorul Oficial Nr. 5 din 6 Aprilie 1923, Direcțiunea Generală a societății invită pe domnii acționari a prezenta până la 10 Mai 1923 acțiunile ce posed, spre stampilare și înregistrare.

Acțiunile se vor depune la birourile societății în București, str. Povernei 2, în fiecare zi de la 9%—12% a. m.

Posesorii acțiunilor estiate în străinătate vor trimite un borderou în dublu exemplar al acțiunilor ce posed, indicând numărul fiecărei acțiuni. Un exemplar stampilat se va restitui posesorilor.

După stampilarea acțiunilor sau a borderourilor menționate mai sus orice negocieri se vor face numai cu îndeplinirea formelor prescrise de codul comercial pentru negocierea acțiunilor nominative și cu aprobarea Consiliului de Administrație.

Acționarii cari nu vor prezenta la data menționată mai sus acțiunile sau borderourile spre stampilare, vor pierde dreptul de vot la adunările generale și nu vor putea în casa dividendele cuvenite acțiunilor ce posed.

Domnii Acționari vor arăta neapărat și naționalitatea lor, cunoscând că operațiunea stampilării acțiunilor, se va face sub supravegherea unui delegat al Ministerului Industriei și Comerțului, chemat a constata în același timp, după indicațiunile menționate și naționalitatea posesorilor.

Direcțiunea Generală
a Societății Anonime Uzinele de (780) 1-3 Fier și Domeniile din Reșița.

Act de mulțumită.

Societatea ortodoxă a femeilor române din Sebeșul-săsesc aduce și pe această cale călduroasa mulțumiri fraților noștri din America, semnați aci, cari răspunzând apelului făcut de către prezidenta societății, Dna Maria Berghezan, au contribuit în favorul cantinei școlare, susținute de către societate, în favorul elevilor și elevelor dela școala medie (civile) din Sebeșul-săsesc, cu următoarele sume:

a) Orașul Toledo: Pavel Voian din Pianul de sus: 7 dollari 50 cenți, Adam Bocan și soția 7 dol. 50 c., Adam Cristea și soția 7 dol. 50 c., Simza N. Voian 7 d., Avram Colnic 5 d., Ioan Suciu și soția 2 d., I. Ghibu 2 d., Ad. Ghibu 2 d., Gh. Șintău 1 d., toți din Pianul-de-sus. — Societatea „Furnica” 7 d. 50 c., — Iacob Nanes din Ludișor 5 doll., Ioan Dăscu (american) 2 d., Petru Negulescu jud. Dolj, 2 d., Gheorghe Tesculă din Bolu 2 d., Vasilie Câmpeanu jud. Bistrița-Năsăud 1 d., Mihaiu Murășan Blășfălu 25 c., Vasilie Drozde Rădăuți (Bucovina) 1 d., Vas. Bordan Zaharești 50 c., Gheorghe Tica, Iacobeni 1 doll., Sofia Vlad din Turdașiu 50 cenți, Nicolae Bucșan din Sâmbăta 50 c., Dumitru

Armean din Armeni 1 dol., Dumitru Căstăntin din Armeni 1 d., Ioan Popovicu din Curci 1 d., Vasilie Zidariu din Porcești 1 d., Gheorghe Dragoș din Tințari 1 d., Ioan Ciolan din Tințari 1 d., Anghel Stancu din Vidin 2 d., Stefan Stancu din Vidin 50 c.

b) Orașul Warren-Ohio: O. N. Voian Pianul-de-sus 5 doll., Petru Floria și soția Pianul-de-jos 5 d., Nicolae Duma și soția Cârna 2 d., Ioan Sasu și Soția Mărtinești 1 d., Nicolae Badiu Pianul inferior 1 doll.

c) Orașul Ellwood city, Pa: Pavel Țirlea Pianul de-sus 5 doll., O. Țirlea 1 d., Avram Blaga 1 d., Miron Ghibu 1 d., Ioan Lăncrăjan 1 d., Adam Molodețin 2 d., Ioan Voian 1 d., Adam Stoican 1 d., Ioan Toma 2 d., Ilie Neghiu 1 d., I. Voina 1 d., Adam Ghibu 1 d., Ioan Neghiu și soția 1 d., Nicolae Dolgae și soția 50 c., toți din Pianul-de-sus; — Terzia Kirdoșean Satu-mare 1 d., Ioan Kirdoșean Satu-mare 1 d., Simion Popescu Pianul inferior 2 d., Ioan Popescu Pianul inferior 2 d., Nicolae Ursu Crișlu 1 doll.

d) Orașul Indiana Harbor: Simion Ursu și soția Pianul-de-sus 1 doll., Ioan Ursu, Pianul de sus 2 d., Gheorghe Colnic Pianul-de-sus 1 d., Ioan Oltean Sebeșul-săsesc 1 doll.

Total 118 dolari 75 cenți, cari transcriși în Lei dau suma de Lei 20.652, la cari adăugându-se și suma de Lei 2000 dăruită de Dl Ioan Iancu din Pianul-de-sus, azi în America, colecta se încheie cu: **Total Lei 22.652** (douăzeci și două mii șase sute cincizeci și doi Lei.) Sebeșul-săsesc, 22 Martie 1923.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române:

Maria Berghezan, Pr. Dr. V. Oana, secretar.

Un motor de benzină,

10 H. P. sistem Langan și Wolf, de vânzare la:

Gheorghe Fărcașiu, Sebeșul-săsesc str. Vasilie Moga Nr. 24. (782) 1-3

Piei crude, nelucrate, și amare, de vite mari, de vișel, de miel, de fed, și altele, — le cumpăr, fie în stare crudă, fie uscate, plătit pentru ele cele mai înalte prețuri de zi.

:: Soția de piei crude alui ::

Abraham Manó (784) 1-12 Orăștie, Piața mare 13.

2 Mașini pentru pantofari

san cismari, una Dürkopp și una Singer, — sunt de vânzare în:

ORĂȘTIE, Str. Tinerilor mare 2. (783) 1-1

UN TAUR

de un an și jumătate, soln Pinzgau, foarte bun, e de vânzare la:

Ioan Țirlea lui Pavel (785) 1-1 Cugir, No. 667 (jud. Huned.)

Casă de vânzare.

Casa No. 2-4 din strada Apet, în Orăștie, e de vânzare din mână liberă. Informații la:

(787) 1-3 Simion Corvin Iun.

Nr. 73/1923, exec.

Edict de licitație.

Subsemnatul executor prin această publică, că pentru suma de 1000 Lei și acces, efectuându-se execuțiunea de eacontentare în favorul executorului Arpad Boer, repr. avocatul Dr. Augustin Martini, mișcătoarele cuprinse și prețuite în 2800 Lei și anume bundă și mobile se vor vinde prin licitație publică.

Terminal de licitație se deține pe ziua 23 Aprilie 1923 orele 3 p. m. în orașul Orăștie, la locuința executorului.

La această licitație se invită doritorii de cumpărare cu cea observare, că mișcătoarele se vor vinde numai pe lângă soivire imediată în număr și în caz de lipsă și sub prețul de estimare.

Orăștie, la 11 Aprilie 1923.

Gödr,

(786) 1-1 executor judecătoresc.

O Batoză, cu motor de benzină de 6 P. H., — și **o Moară** de măcinat cucuruzul cu coceni cu tot (hur-lău pentru vite), — sunt de vânzare în Orăștie, Strada Bisericii vechi No. 5 — Ocazie rară. (788) 1-3

A ieșit de sub tipar

„**Dorul Inimii**” și „**Flori de primăvară**”

poezii populare foarte frumoase. Prețul unuia, ori care, 6 Lei. Cine le cumpără pe amândouă, le capătă franco-recomandat cu 9 Lei.

Ilie Vârșăndan Director școlar, Apateu (jud. Arad) (774) 1-2

Scânduri, blani

(fostâne) și **grinzi** pentru poduri și pivnițe, — caferi (căpriori pentru case și șuri) șlipuri (traverse) și stâlpi pentru grădini, tot de **goron**, — vând: **Coarma & Jinar** din Șugag, (postea Săsciori, jud. Sibiu). (796) 2-3

Un învățacol. La subscripțiunea se primește în atelierul de fierărie un învățacol, să alibă cel puțin 4 clase primare și etatea de 14 ani.

Ilie Lupșe măiestru fierar Orăștie jud. Hunedoara (772) 1-3

Cărțile alese

pentru tineret.

Sub numirea de „Pagini alese din scriitorii români” s-au tipărit și se află de vânzare la „Libertatea”:

Nr. 1: „Ghemul Vieții”, „Țară fără bătrâni”, „Vaca Bebei Floarea și „Fiul unjii” — legende și pilduri de o mare frumusețe și adâncă înțelegere, scrie de Români în inimă mare de pe vremuri V. A. Ureche. E o cărticică de 40 pagini (leje). Se vinde cu 1 Leu.

Nr. 2: „Mărul discordiei” (al neiafelegerii), „Lebriniul” și câteva zvoane drăguțe, — scrie de marele povestitor Petru Ispirescu. Cărticica de 32 pagini, se vinde cu 1 Leu.

Nr. 3: „Kir Ianuiea”, povestire glumească din viața unui grupășit în Țara Românească, scrie cu cunoscutul dar de veselie al l. Luca Carageale. Cărticică de 64 pagini, se vinde cu 1 Leu 50 cenți.

Nr. 4: „Inelul” — 50 bani. **Recomandăm** indeosebi d. învățatori, să cumpere aceste cărți și să le răspândească în tineretul din comuna lor, căci face un lucru foarte bun pentru drumarea sufletescă a acestuia, căi sănătoase.

= Toate 4 cărticicele fac 4 Lei și 1 Leu de postă.

Cel ce doare ca să li se trimite recomandate, adică asigură că nu se vor perde pe postă, mai adăugă peste prețul cărților cerute, 2 Lei pentru recomandare.

A ieșit de sub tipar și află de vânzare:

„POVEȘTI BATRĂNEȘTI

de Ioan Bota „adunate de pe sate și iar sătenilor date”.

Volumul I., de 6 coale tiprite, cuprinzând 15 preamoose povești.

De pe vremea „Poveștilor Ardelenesti” alui Pop Retegan nu s’au tipărit la noi povești plăcute și îngrijite ca acestea.

Prețul volumului 10 lei, trimis franco. Fiecare să adăugă 2 lei pentru a-i merge recomandat, ca să nu i-se piardă pe postă.

Cine trimite după mai mult prețul de recomandare îl primește numai odata. A se cere la:

„Libertatea” Orăștie

Pentru d-nii învățatori

Calendarul Național cu preț redus pentru școlari.

Un învățator ne roagă, dăm „Calendarul Național” de pe 1923 cu preț redus pe sâmba copiilor școlară. Căci acest Calendar vând lucruri foarte bune de fi cunoscute de tineret, ca de 12 mape (hărți) cu chipuri prin cari a trecut România în uriașul ei război de adunare a întregului neam la un loc și cu frumoasele vederi de la Incoronare, — e mai mult carte literară vrednică a o avea fiecare tineret în tineret între cărțile sale. Dacă vrea să împartă acest Calendar între școlarii mai mici și — dacă l’am putea da ieftin.

Întă cei răspundem la celorlalți învățatori:

Daodă trimit după cel 10 calendare, le trimitem, pe tinerului școlar, cu numai 5 Lei unul.

mers franco recomandat!